

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

**Rzeczpospolita
Polska**

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Kraków, Warszawa, czerwiec 2023 r.

Udział podmiotów ekonomii społecznej w świadczeniu usług społecznych w latach 2019-2021

Opracowanie zostało przygotowane w ramach projektu *Zintegrowany System Monitorowania Sektora Ekonomii Społecznej* współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej (UE) z Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, w zadaniu „Przegląd danych dotyczących usług społecznych”.

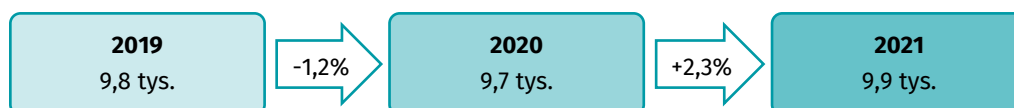
Ze względu na zakres dostępnych źródeł danych opracowanie obejmuje wyłącznie usługi społeczne świadczone w formie placówek. Przypisanie poszczególnych placówek jako prowadzonych przez podmioty ekonomii społecznej odbyło się w oparciu o informacje o organie prowadzącym daną placówkę, przy czym do podmiotów ekonomii społecznej zaliczono: organizacje non-profit (stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne, fundacje, społeczne podmioty wyznaniowe, koła gospodyń wiejskich, samorząd gospodarczy, kółka rolnicze) oraz spółdzielnie (spółdzielnie socjalne, spółdzielnie pracy, spółdzielnie inwalidów i niewidomych).

W opracowaniu wykorzystano zbiory z następujących źródeł danych za lata 2019-2021:

- pomoc społeczna – GUS – Sprawozdanie zakładu stacjonarnej pomocy społecznej (PS-03),
- wsparcie rodziny i system pieczy zastępczej – GUS – Sprawozdanie instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz placówek wsparcia dziennego (PS-01),
- opieka nad dziećmi do lat 3 – GUS – Żłobki i kluby dziecięce (OD-1),
- wsparcie osób niepełnosprawnych:
 - MRiPS – Centralna Aplikacja Statystyczna: sprawozdanie WTZ, sprawozdanie dotyczące zakładów aktywności zawodowej (INF ZPCH ZAZ),
 - GUS – Sprawozdanie o działalności spółdzielni: pracy, socjalnych, inwalidów i niewidomych (GS-S),
- edukacja – MEiN – System Informacji Oświatowej,
- promocja i ochrona zdrowia:
 - GUS – Sprawozdanie z działalności leczniczej zakładów lecznictwa uzdrowiskowego, stacjonarnych zakładów rehabilitacji leczniczej (ZD-2), Sprawozdanie z ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (ZD-3),
 - Ministerstwo Zdrowia – Sprawozdanie o działalności szpitala ogólnego (MZ-29), Sprawozdanie o działalności podmiotu wykonującego działalność leczniczą w zakresie długoterminowej opieki zdrowotnej (MZ-29A), Sprawozdanie o działalności i pracujących w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej (MZ-11), Sprawozdanie z działalności jednostki lecznictwa ambulatoryjnego dla osób z zaburzeniami psychicznymi, osób uzależnionych od alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych (MZ-15), Sprawozdanie podmiotu wykonującego działalność leczniczą w zakresie psychiatrycznej opieki stacjonarnej (MZ-30),
- zatrudnienie socjalne – MRiPS – Centralna Aplikacja Statystyczna: sprawozdanie CIS, sprawozdanie KIS.

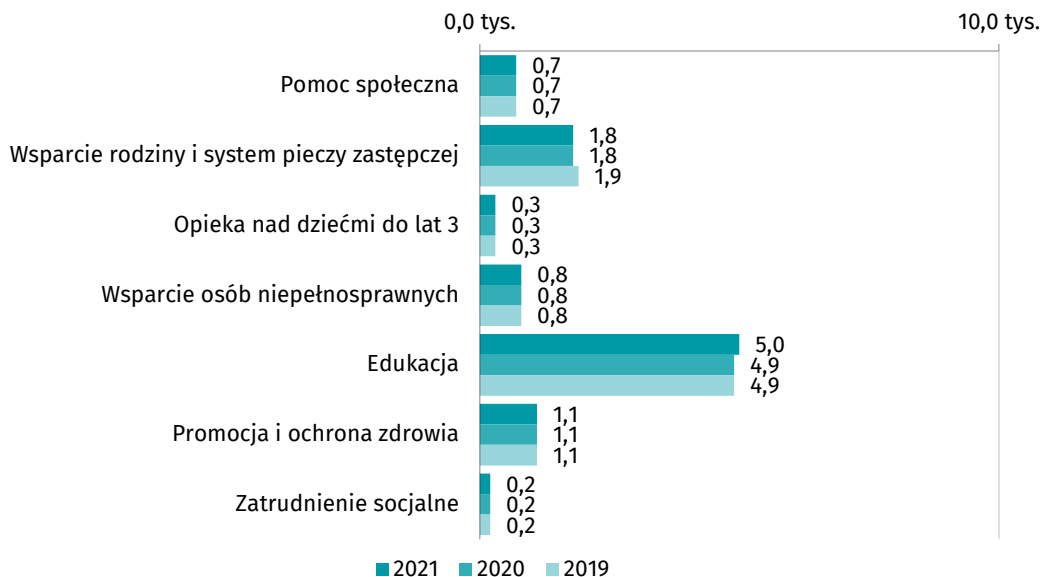
W 2021 r. 9,9 tys. placówek świadczących usługi społeczne prowadzonych było przez podmioty ekonomii społecznej (PES). Liczba ta wzrasta do 10,3 tys., jeśli do zbiorowości wliczone zostaną samorządowe jednostki reintegracyjne. W porównaniu z 2019 r. liczba podmiotów ekonomii społecznej świadczących usługi społeczne zwiększyła się o 0,1 tys., tj. 1,1%. W zbiorowości tej było 0,1 tys. przedsiębiorstw społecznych, a ich liczba w stosunku do 2019 r. wzrosła o 11 podmiotów, tj. 8,5%.

Rysunek 1. Liczba placówek świadczących usługi społeczne, prowadzonych przez podmioty ekonomii społecznej w latach 2019-2021

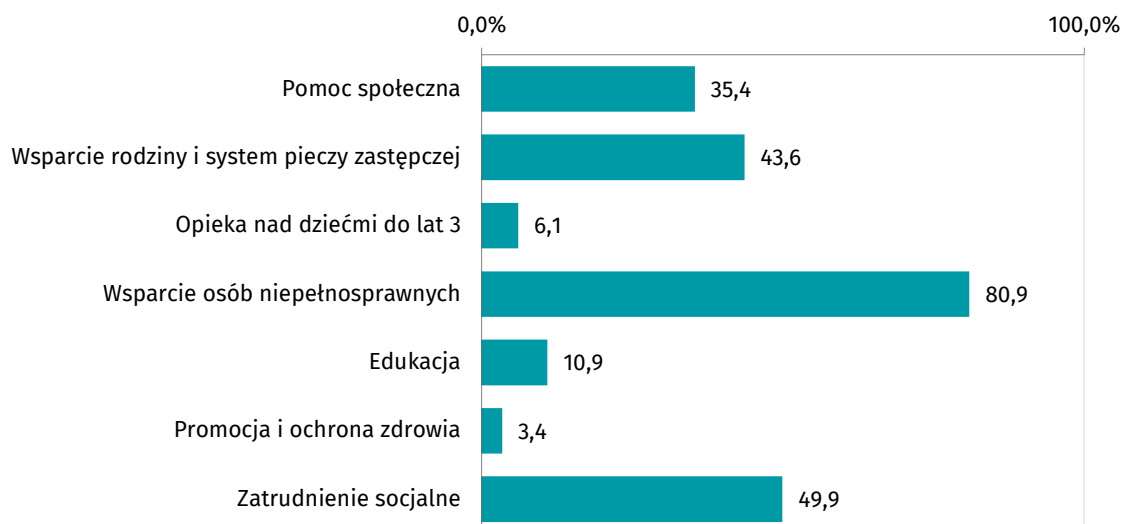
W latach 2019-2021 największy wzrost liczby placówek prowadzonych przez podmioty ekonomii społecznej odnotowano w obszarze opieki nad dzieckiem do lat 3 (o 17,4%), a następnie w pomocy społecznej (o 6,0%). Z kolei największy ich spadek wystąpił w obszarze zatrudnienia socjalnego (o 7,8% albo 9,6% przy uwzględnieniu centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej prowadzonych przez samorząd). Zmiana w zakresie zatrudnienia socjalnego wynikała z likwidacji w latach 2019-2021 aż 58 klubów integracji społecznej, w tym 27 prowadzonych przez PES.

Wykres 1. Liczba placówek świadczących usługi społeczne, prowadzonych przez podmioty ekonomii społecznej według obszaru usług w latach 2019-2021

Udział podmiotów ekonomii społecznej w świadczeniu usług społecznych różnił się znacząco w poszczególnych dziedzinach. W obszarze wsparcia osób niepełnosprawnych i zatrudnienia socjalnego, stosując definicję z ustawy o ekonomii społecznej, należałoby zaliczyć właściwie wszystkie analizowane placówki do sektora ekonomii społecznej. W pierwszym obszarze uwzględniono – spółdzielnie inwalidów i niewidomych, warsztaty terapii zajęciowej (w tym 80,9% prowadzonych przez PES) oraz zakłady aktywności zawodowej (w tym 65,4% prowadzonych przez PES), zaś w drugim – centra integracji społecznej (70,6% prowadzonych przez PES) i kluby integracji społecznej (29,2% prowadzonych przez PES).

Wykres 2. Udział podmiotów ekonomii społecznej w prowadzeniu placówek świadczących usługi społeczne według obszaru usług w 2021 r.

Istotny udział podmiotów ekonomii społecznej w świadczeniu usług społecznych zaobserwowano w obszarze wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej (43,6%) oraz w pomocy społecznej (35,4%). W obszarze wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej wyodrębniono dwa typy jednostek – placówki wsparcia dziennego i placówki instytucjonalnej pieczy zastępczej – wśród których udział podmiotów ekonomii społecznej wyniósł odpowiednio 51,0% i 26,4%. Biorąc pod uwagę typ analizowanych placówek, duże zróżnicowanie udziału podmiotów ekonomii społecznej

w prowadzeniu różnego typu placówek odnotowano w dziedzinie pomocy społecznej. Najwyższy ich udział wśród całodobowych placówek wystąpił w schroniskach dla bezdomnych (86,2% było prowadzonych przez PES), a następnie w domach dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży (85,2%), z kolei najniższy odnotowano w rodzinnych domach pomocy (7,7%). W najliczniejszej grupie placówek pomocy społecznej – w domach pomocy społecznej – udział podmiotów ekonomii społecznej wyniósł 27,6%.

Do dziedzin usług społecznych, w których udział placówek prowadzonych przez podmioty ekonomii społecznej był zdecydowanie niższy, należały: edukacja (10,9%), opieka nad dziećmi do lat 3 (6,1%) oraz promocja i ochrona zdrowia (3,4%).

Przedsiębiorstwa społeczne stanowiły w 2021 r. 1,4% podmiotów ekonomii społecznej prowadzących placówki świadczące usługi społeczne. Ich relatywnie wysoki udział wśród PES odnotowano w opiece nad dziećmi do lat 3 (12,8%), gdyż 39 żłobków i klubów dziecięcych prowadzonych było przez przedsiębiorstwa społeczne, przy czym liczba ta od 2019 r. wzrosła o 12. Większą liczbę, ale zdecydowanie mniejszy udział i tendencję spadkową odnotowały przedsiębiorstwa społeczne w dziedzinie edukacji (0,9%; 43 wobec 55 w 2019 r.). W obszarze tym pod względem liczby przedsiębiorstw społecznych prowadzących placówki wyróżniały się przedszkola – było ich 34 w 2021 r. oraz 44 w 2019 r. W innych obszarach prowadzenie placówek świadczących usługi społeczne przez przedsiębiorstwa społeczne miało charakter sporadyczny.

W latach 2019-2021 udział podmiotów ekonomii społecznej w prowadzeniu placówek świadczących usługi społeczne nie zmienił się znacząco. Nieznaczny jego wzrost zaobserwowano w zakresie wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej (o 0,8 p. proc.) oraz opieki nad dziećmi do lat 3 i edukacji (po 0,2 p. proc.). W dziedzinie promocji i ochrony zdrowia nie zmienił się. Natomiast niewielki spadek udziału podmiotów ekonomii społecznej jako dostawców usług społecznych odnotowano w obszarze pomocy społecznej (o 1,1 p. proc.).

Tablica 1. Udział podmiotów ekonomii społecznej w prowadzeniu placówek świadczących usługi społeczne w 2021 r.

Typ placówki	Liczba ogółem	Placówki prowadzone przez podmioty ekonomii społecznej		W tym prowadzone przez przedsiębiorstwa społeczne	Różnica w udziale placówek prowadzonych przez podmioty ekonomii społecznej w latach 2019-2021 ^a
	w tys.	w tys.	% z liczby w kolumnie 1.	% z liczby w kolumnie 2.	w p. proc.
Ogółem	91,1	9,9	10,9	1,4	↑ 0,1
POMOC SPOŁECZNA					
Ogółem	2,1	0,7	35,4	1,0	↓ -1,1
domy pomocy społecznej	0,9	0,3	27,6	-	↑ 0,5
rodzinne domy pomocy	0,0	0,0	7,7	-	↑ 2,3
placówki zapewniające całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekłe chore lub osobom w podeszłym wieku w ramach działalności gospodarczej lub statutowej	0,6	0,1	16,0	3,4	↑ 1,5
środowiskowe domy samopomocy lub inne ośrodki wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi	0,0	0,0	14,3	-	→ 0,0
domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży	0,1	0,0	85,2	-	↓ -1,9
noclegownie	0,1	0,0	54,1	4,3	↓ -0,4
schroniska lub domy dla bezdomnych	0,3	0,3	86,2	0,8	↑ 1,2
WSPARCIE RODZINY I SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ					
Ogółem	4,2	1,8	43,6	-	↑ 0,8
placówki wsparcia dziennego	3,0	1,5	51,0	-	↑ 2,7
placówki instytucjonalnej pieczy zastępczej	1,3	0,3	26,4	-	↓ -1,4
OPIEKA NAD DZIEĆMI DO LAT 3					
Ogółem	5,0	0,3	6,1	12,8	↑ 0,2
żłobki	4,2	0,2	5,8	12,8	↑ 0,1
kluby dziecięce	0,8	0,1	7,7	12,9	↑ 0,3
WSPARCIE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH					
Ogółem	1,0	0,8	80,9	2,0	↓ -0,2
spółdzielnie inwalidów i niewidomych	0,1	0,1	100,0	0,9	→ 0,0
warsztaty terapii zajęciowej	0,7	0,6	80,9	1,0	↑ 0,2
zakłady aktywności zawodowej	0,1	0,1	65,4	10,3	↓ -0,5
EDUKACJA					
Ogółem	45,7	5,0	10,9	0,9	↑ 0,2
placówki wychowania przedszkolnego	22,4	2,4	10,5	1,4	↑ 0,1
szkoły podstawowe	14,2	1,5	10,7	0,4	↑ 0,1
szkoły ponadpodstawowe	8,7	1,1	12,2	0,3	↑ 0,6

placówki kształcenia ustawicznego i centra doskonalenia zawodowego	0,3	0,0	5,1	-	↑ 2,6
PROMOCJA I OCHRONA ZDROWIA					
Ogółem	32,7	1,1	3,4	1,4	→ 0,0
jednostki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej	25,7	0,5	1,8	1,8	→ 0,0
ośrodki opieki pozaszpitalnej	1,6	0,2	12,6	1,5	↓ -0,1
leczenie szpitalne	1,1	0,0	0,8	-	↑ 0,1
opieka długoterminowa, w tym:	0,7	0,1	22,0	-	↓ -0,4
hospicja i opieka paliatywna	0,2	0,1	42,9	-	↓ -0,5
zakłady opiekuńczo-lecznicze	0,4	0,1	18,9	-	↓ -0,5
zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze	0,2	0,0	12,8	-	↓ -0,5
zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze typu psychiatrycznego	0,1	0,0	5,9	-	↓ -0,3
opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień, w tym:	3,4	0,3	8,3	1,8	↓ -0,1
jednostki specjalistycznego leczenia ambulatoryjnego	3,2	0,2	6,9	2,2	→ 0,0
placówki specjalistycznej psychiatrycznej opieki stacjonarnej	0,2	0,1	36,8	-	↑ 0,3
rehabilitacja lecznicza i leczenie uzdrowiskowe	0,3	0,0	9,6	-	↑ 0,1
ZATRUDNIENIE SOCJALNE					
Ogółem	0,4	0,2	49,9	9,5	↑ 1,0
centra integracji społecznej	0,2	0,1	70,6	8,5	↓ -0,4
kluby integracji społecznej	0,2	0,1	29,2	11,9	↓ -3,9

a Porównanie udziału procentowego z Tabelcy 1. kolumna 3. z danymi w Tabelcy 3. kolumna 3.

Tablica 2. Udział podmiotów ekonomii społecznej w prowadzeniu placówek świadczących usługi społeczne w 2020 r.

Typ placówki	Liczba ogółem		Placówki prowadzone przez podmioty ekonomii społecznej		W tym prowadzone przez przedsiębiorstwa społeczne
	w tys.		w tys.	% z liczby w kolumnie 1.	% z liczby w kolumnie 2.
Ogółem	89,7		9,7	10,8	1,5
POMOC SPOŁECZNA					
Ogółem	1,9		0,7	36,3	0,9
domy pomocy społecznej	0,9		0,2	27,1	-
rodzinne domy pomocy	0,0		0,0	6,5	-
placówki zapewniające całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku w ramach działalności gospodarczej lub statutowej	0,4		0,1	14,0	1,8
środowiskowe domy samopomocy lub inne ośrodki	0,0		0,0	14,3	-

wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi				
domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży	0,1	0,1	86,4	-
noclegownie	0,1	0,1	54,8	2,0
schroniska lub domy dla bezdomnych	0,3	0,3	86,4	1,2
WSPARCIE RODZINY I SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ				
Ogółem	3,9	1,8	44,6	0,1
placówki wsparcia dziennego	2,7	1,4	52,3	0,1
placówki instytucjonalnej pieczy zastępczej	1,2	0,3	27,1	-
OPIEKA NAD DZIEĆMI DO LAT 3				
Ogółem	4,6	0,3	5,8	10,9
żłobki	3,8	0,2	5,6	10,2
kluby dziecięce	0,7	0,1	6,9	14,0
WSPARCIE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH				
Ogółem	0,9	0,8	91,7	2,8
spółdzielnie inwalidów i niewidomych ^a	0,1	0,1	100,0	.
warsztaty terapii zajęciowej	0,7	0,6	80,9	2,4
zakłady aktywności zawodowej	0,1	0,1	66,1	9,5
EDUKACJA				
Ogółem	45,8	4,9	10,7	1,1
placówki wychowania przedszkolnego	22,4	2,3	10,4	1,6
szkoły podstawowe	14,3	1,5	10,6	0,9
szkoły ponadpodstawowe	8,9	1,1	11,9	0,4
placówki kształcenia ustawicznego i centra doskonalenia zawodowego	0,3	0,0	3,7	-
PROMOCJA I OCHRONA ZDROWIA				
Ogółem	32,2	1,1	3,4	0,9
jednostki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej	25,5	0,5	1,8	1,1
ośrodki opieki pozaszpitalnej	1,4	0,2	13,6	1,0
leczenie szpitalne	1,1	0,0	0,8	-
opieka długoterminowa, w tym:	0,7	0,1	22,2	-
hospicja i opieka paliatywna	0,2	0,1	42,1	-
zakłady opiekuńczo-lecznicze	0,4	0,1	18,9	-
zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze	0,2	0,0	13,1	-
zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze typu psychiatrycznego	0,1	0,0	6,2	-
opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień, w tym:	3,2	0,3	8,3	1,1
jednostki specjalistycznego leczenia ambulatoryjnego	3,0	0,2	6,9	1,4
placówki specjalistycznej psychiatrycznej opieki stacjonarnej	0,2	0,1	35,6	-
rehabilitacja lecznicza i leczenie uzdrowiskowe	0,3	0,0	9,8	-
ZATRUDNIENIE SOCJALNE				

Ogółem	0,4	0,2	50,0	10,2
centra integracji społecznej	0,2	0,1	70,5	10,3
kluby integracji społecznej	0,2	0,1	33,3	10,1

a Liczba spółdzielni inwalidów i niewidomych została oszacowana na podstawie danych za lata 2019 i 2021.

Tablica 3. Udział podmiotów ekonomii społecznej w prowadzeniu placówek świadczących usługi społeczne w 2019 r.

Typ placówki	Liczba ogółem	Placówki prowadzone przez podmioty ekonomii społecznej		W tym prowadzone przez przedsiębiorstwa społeczne
	w tys.	w tys.	% z liczby w kolumnie 1.	% z liczby w kolumnie 2.
Ogółem	91,1	9,8	10,8	1,3
POMOC SPOŁECZNA				
Ogółem	1,9	0,7	36,5	0,7
domy pomocy społecznej	0,9	0,2	27,1	0,4
rodzinne domy pomocy	0,0	0,0	5,4	-
placówki zapewniające całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku w ramach działalności gospodarczej lub statutowej	0,4	0,1	14,5	1,8
środowiskowe domy samopomocy lub inne ośrodki wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi	0,0	0,0	14,3	-
domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży	0,1	0,1	87,1	-
noclegownie	0,1	0,0	54,5	-
schroniska lub domy dla bezdomnych	0,3	0,3	85,0	0,8
WSPARCIE RODZINY I SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ				
Ogółem	4,3	1,9	42,8	-
placówki wsparcia dziennego	3,2	1,5	48,3	-
placówki instytucjonalnej pieczy zastępczej	1,2	0,3	27,8	-
OPIEKA NAD DZIEĆMI DO LAT 3				
Ogółem	4,4	0,3	5,9	10,4
żłobki	3,6	0,2	5,7	9,2
kluby dziecięce	0,7	0,1	7,4	15,4
WSPARCIE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH				
Ogółem	1,0	0,8	81,1	2,1
spółdzielnie inwalidów i niewidomych	0,1	0,1	100,0	4,4
warsztaty terapii zajęciowej	0,7	0,6	80,7	0,7
zakłady aktywności zawodowej	0,1	0,1	65,9	8,6
EDUKACJA				
Ogółem	46,2	4,9	10,7	1,1
placówki wychowania przedszkolnego	22,3	2,3	10,4	1,9
szkoły podstawowe	14,5	1,5	10,6	0,7

szkoły ponadpodstawowe	9,1	1,1	11,6	0,1
placówki kształcenia ustawicznego i centra doskonalenia zawodowego	0,3	0,0	2,5	-
PROMOCJA I OCHRONA ZDROWIA				
Ogółem	32,9	1,1	3,4	1,0
jednostki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej	26,3	0,5	1,8	1,3
ośrodki opieki pozaszpitalnej	1,5	0,2	12,7	1,6
leczenie szpitalne	1,1	0,0	0,7	-
opieka długoterminowa, w tym:	0,6	0,1	22,4	-
hospicja i opieka paliatywna	0,2	0,1	43,4	-
zakłady opiekuńczo-lecznicze	0,4	0,1	19,4	-
zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze	0,2	0,0	13,3	-
zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze typu psychiatrycznego	0,1	0,0	6,2	-
opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień, w tym:	3,1	0,3	8,4	0,8
jednostki specjalistycznego leczenia ambulatoryjnego	2,9	0,2	6,9	1,0
placówki specjalistycznej psychiatrycznej opieki stacjonarnej	0,2	0,1	36,5	-
rehabilitacja lecznicza i leczenie uzdrowiskowe	0,3	0,0	9,5	-
ZATRUDNIENIE SOCJALNE				
Ogółem	0,4	0,2	48,9	6,9
centra integracji społecznej	0,2	0,1	71,0	4,5
kluby integracji społecznej	0,3	0,1	33,1	10,5